

Hvilke utfordringer står nye Stavanger overfor?

Grunnlag for kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi

Innledning og innhold

Dette dokumentet gir oversikt over viktige utviklings-
trekk og utfordringer for Stavanger kommune. Det skal
være bakgrunnsdokument for kommunal planstrategi,
kommuneplanen og annet planarbeid.

Dokumentet belyser følgende tema:

- Næring og økonomi side 3–7
- Demografi og befolkning side 9–12
- Byutvikling, bosetting og areal side 13–18
- Inntekt og utdanning side 19–21
- Helse side 22–26
- Tillit og lokaldemokrati side 27–29
- Risiko og sårbarhet side 30–33
- Framtidsbilder side 34–38

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) pålegger
kommunen å holde løpende oversikt over innbyggernes
helsetilstand og de faktorer som påvirker denne.
Hvert fjerde år skal denne oversikten gjøres skriftlig
og ligge som et grunnlagsdokument for kommunens
planlegging og styring. Dette dokumentet ivaretar
dette lovkravet. En mer dyptgående oversikt over
innbyggernes helsetilstand kan fås på forespørsel.

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

Byutvikling, bo-
setting og areal

Inntekt
og utdanning

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

Risiko og
sårbarhet

Framtidsbilder

Næring og økonomi

Perspektivmeldingen 2017: **Et godt utgangspunkt for varig velstand i Norge**

- Høy deltakelse i arbeidslivet
- Høyt velstandsnivå
- Store naturressurser
- Kompetent arbeidsstyrke og solide statsfinanser

Perspektivmeldingen 2017

Innledning

**Næring
og økonomi**

Demografi
og befolkning

Byutvikling, bo-
setting og areal

Inntekt
og utdanning

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

Risiko og
sårbarhet

Framtidsbilder

Økonomiske utfordringer på lang sikt

- Aldrende befolkning
- Utgiftene til å opprettholde dagens standard og dekningsgrad i tjenestetilbudet vil øke kraftig
- Større andel av befolkningen vil ha pensjon i stedet for en høyere arbeidsinntekt som inntektskilde
- Forventer lavere framtidige petroleumsinntekter til staten
- Lavere andel yrkesaktive
- Staten forventer lavere inntekter
- Økende sosial ulikhet i helse
- Tilpasninger til klimaendringer

Kilde: [Perspektivmeldingen 2017](#)

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bosetting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

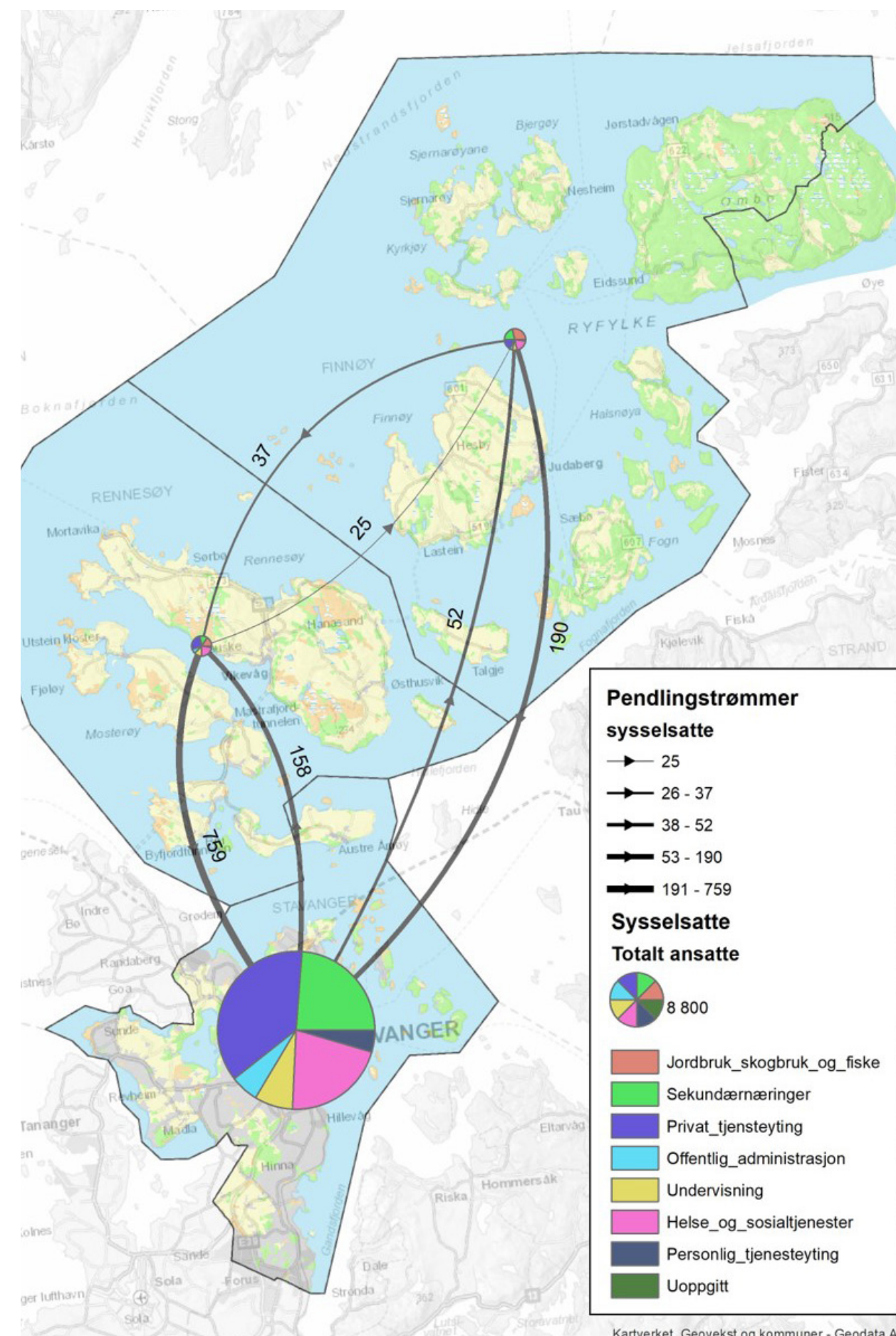
Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Næringsliv og pendling

- 96,6 % av arbeidsplassene i den nye kommunen er i dag i Stavanger. Finnøy kommunedel står for ca. 1,8 %, mens Rennesøy kommunedel har ca. 1,6 %.
- Fra Rennesøy pendler hele 30 % av arbeidsstyrken til Stavanger. Over halvparten av arbeidsstyrken i Rennesøy pendler til storbyområdet.
- Fra Finnøy pendler 11 % av arbeidsstyrken til Stavanger.
- Arbeidstakere i Finnøy pendler langt mindre. Over 70 % av arbeidsstyrken jobber på Finnøy.
- Finnøy er med andre ord i større grad et eget arbeidsmarked enn resten av kommunen, som er sterkt integrert i næringslivet i storbyområdet. Eget fokus på næringslivet på Finnøy er derfor viktig, selv om totaltallene er små.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

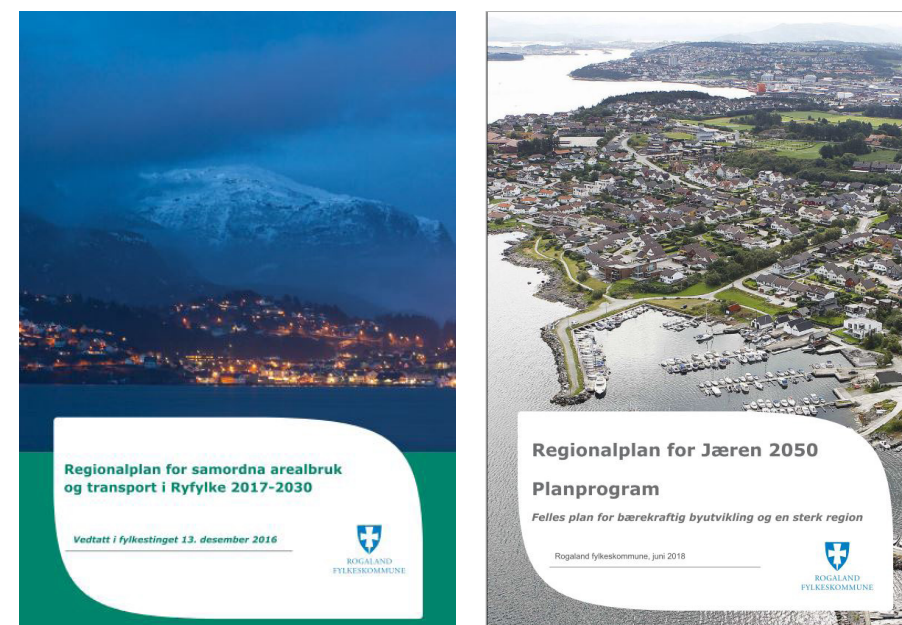
Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Nye Stavanger i storbyområdet og Ryfylke

- Stavanger er regionhovedstad, og en viktig drivkraft for utviklingen i hele regionen.
- Nord-Jæren er et sammenhengende bo- og arbeidsmarked, på tvers av kommunegrensene. Storbyområdet har egne utfordringer, som gir behov for tett samarbeid på tvers av byområdet, i form av forvaltning av felles sammenhengende tettstedsarealer og tilsvarende infrastruktur.
- Samtidig er nå store deler av kommunen ikke en del av storbyområdet, med egne distriktpolitiske målsettinger. For eksempel vil nullvekst-målet for persontransport være knyttet til dagens storbyområde, mens kommunedelene Finnøy og Rennesøy vil ligge utenfor. Disse vil fortsatt ha behov for høy mobilitet med bil og båt.

Den nye kommunen er del av både storyregionen og Ryfylke, i tillegg til å være regionhovedstad.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Digitalisering og smart utvikling

- Digitaliseringen er i ferd med å endre hele samfunnet, og vil gjøre det i enda større grad i fremtiden. Det gjelder både hverdagslivet, arbeidslivet, transport og kommunikasjon samt måten vi samhandler på.
- For kommunen som organisasjon og samfunnsaktør/felleskap byr digitalisering på store muligheter: Vi kan tenke nytt, kommunisere annerledes og organisere tjenester og samfunnet på bedre måter.
- Samtidig må vi være klar over og takle utfordringene digitaliseringen bringer med seg, f.eks. datasikkerhet og personvern.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

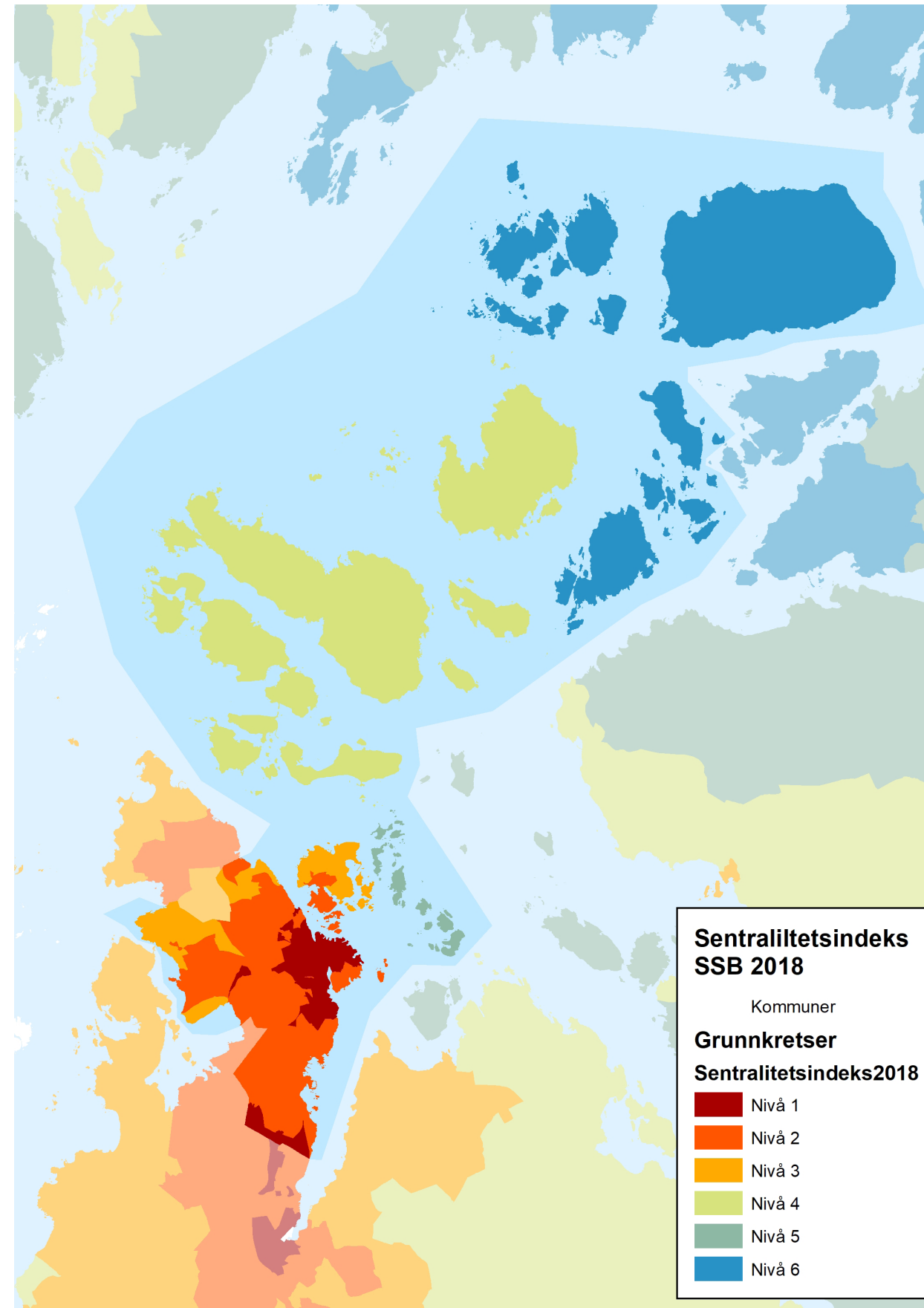
Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Demografi og befolkning

By og land

- Den nye kommunen har alle nivåer av sentralitet på SSB sin indeks, fra nivå 1 (Storby) til nivå 6 (Periferi). Nye Stavanger vil derfor både ha storbyutfordringer og distriktsutfordringer.
- Det er flere ansatte i tidligere Stavanger kommune enn innbyggere i kommunedelene Finnøy og Rennesøy til sammen.
- Det er seks mil fra Stavanger til Ombo, og over to timer reisetid med bil, avhengig av hvordan du treffer ferga.
- Øyfast er en viktig sak for nye Stavanger, men på kort og mellomlang sikt vil de ikke-landfaste øyene være avhengig av båt/ferjedrift. Det utredes nå ny struktur for hurtigbåter i indre Ryfylke.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

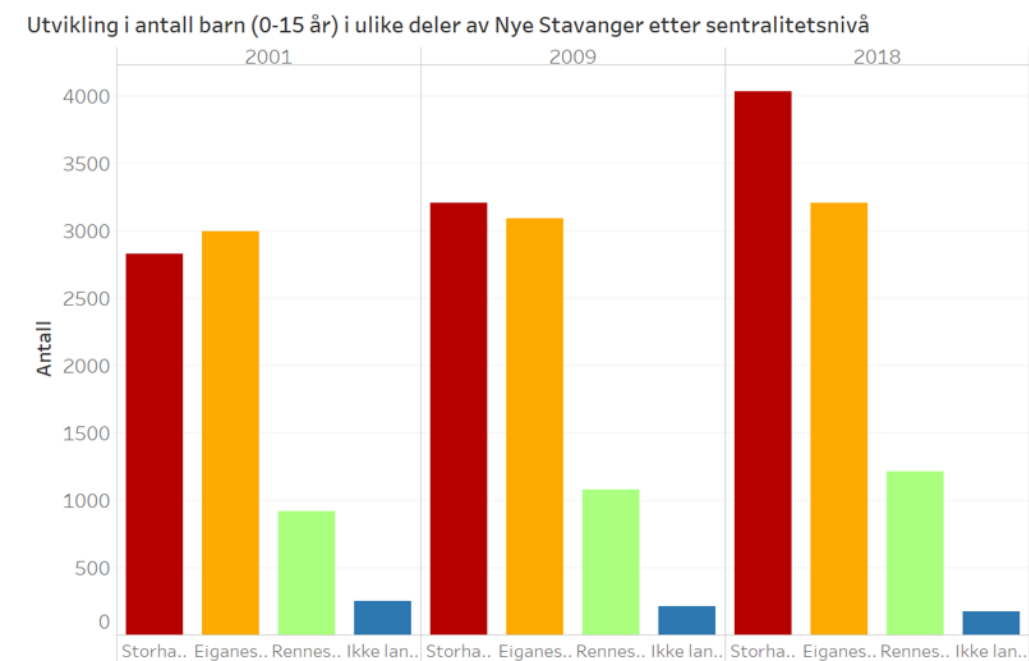
Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

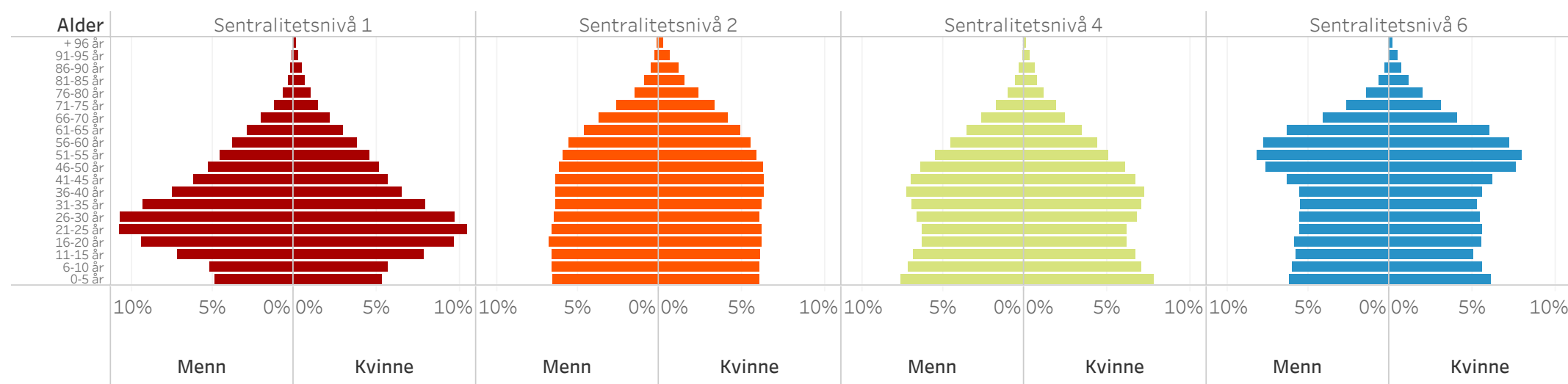
Framtidsbilder

Befolkningssammensetning

- Befolkningssammensetningen preges også av sentralitet. Unge voksne trekker til de sentrale delene av by- og tettsteder. De ikke-landfaste øyene opplever befolkningsnedgang.
- De er god tilvekst av barn i de sentrale områdene av byen, ref. figur til høyre.
- De ytre områdene, vist ved Ombo og Sjernarøyene, opplever nedgang i barnetall og solid aldring av befolkningen.

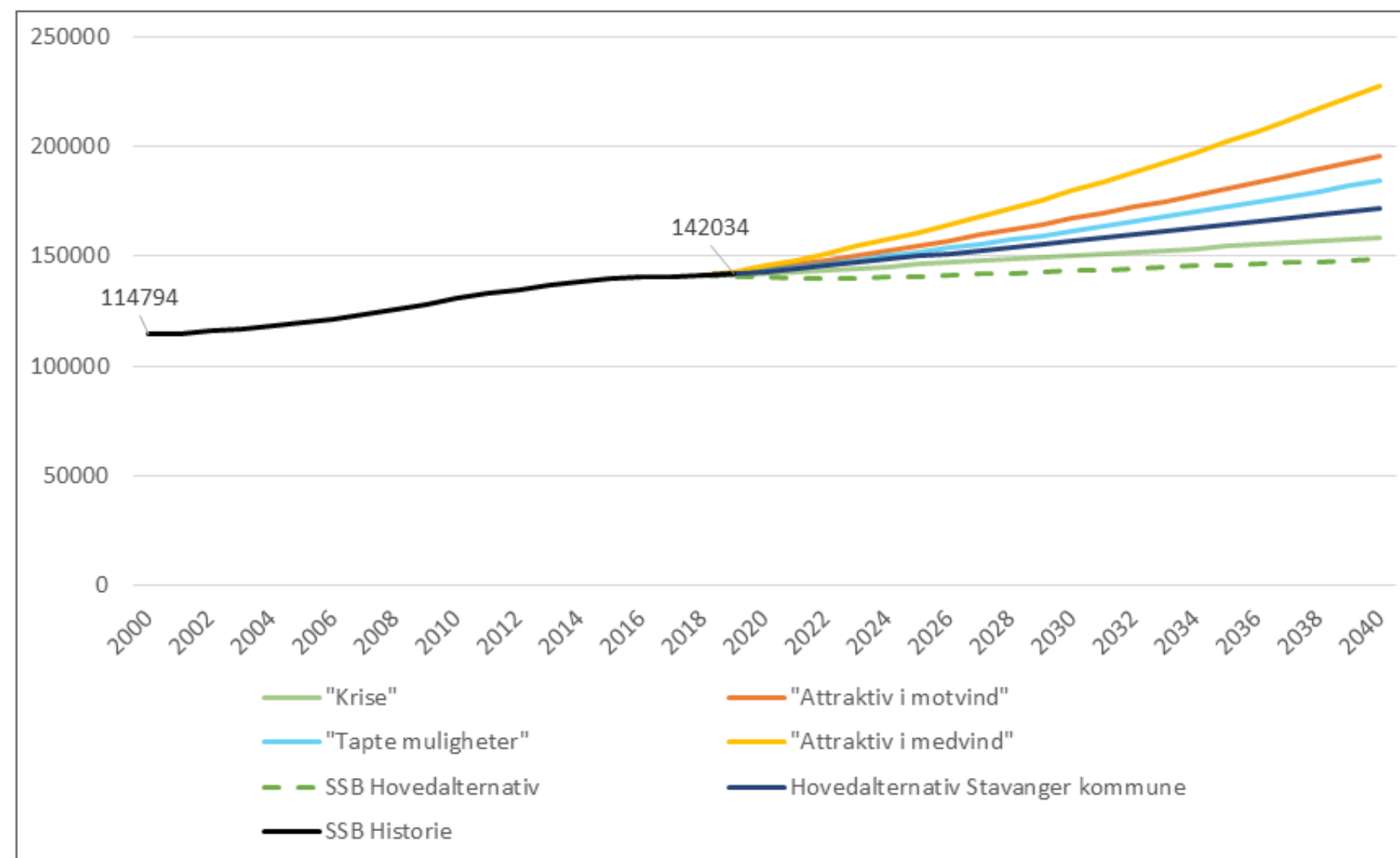

Alderssammensetning i utvalgte områder etter sentralitetsnivå

Forventet befolkningsvekst

- De ulike prognosene for befolkningsvekst i kommunen viser et stort sprik. Telemarksforskning tar utgangspunkt i hva veksten potensielt kan være, med utgangspunkt i en beregning av kommunens attraktivitet.
- SSB gjør sine beregninger ved å videreføre utviklingen de siste årene.
- Kommunen lager sine egne beregninger med utgangspunkt i fødselsoverskudd og nettoflytting, med arbeidsplassutvikling som en viktig driver.

Figuren viser forventet befolkningsvekst i henhold til fire scenarier fra Telemarksforskning. Les mer om disse framtidsbildene på side 34.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

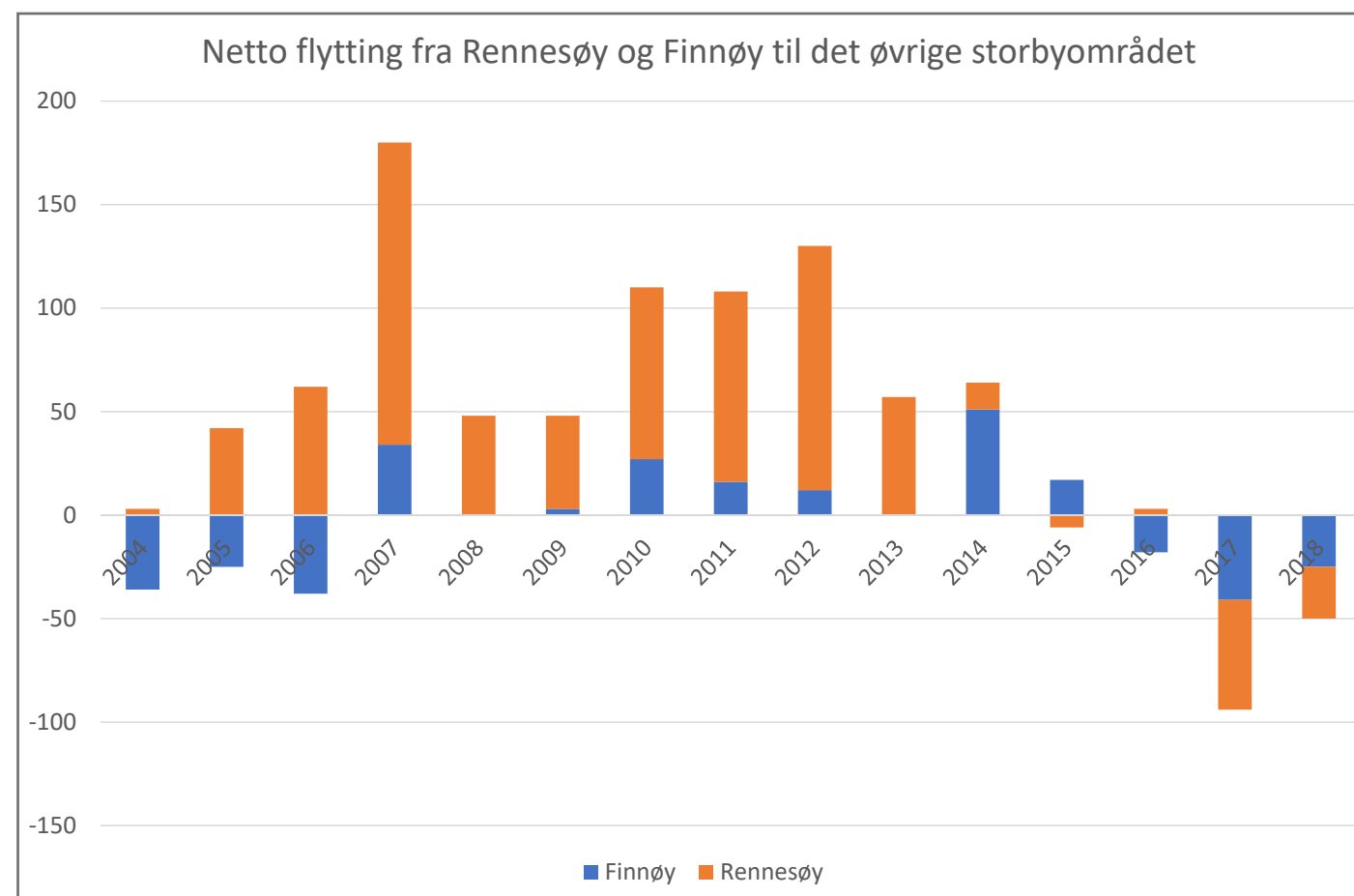
Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Byutvikling, bosetting og areal

Boligmarked

- De forskjellige delene av kommunen har ulikt flyttemønster.
- Når presset på boligmarkedet har avtatt som følge av nedgangen i oljå, flytter folk fra øyene til storbyområdet.
- Grafen viser hvor stor gjensidig avhengighet det er mellom boligmarkedet i nye Stavanger og det øvrige storbyområdet.
- Spesielt gjelder dette boligmarkedet i kommunedelene Finnøy og Rennesøy. Den betydelige veksten på øyene har vært sterkt knyttet til press og utvikling i boligmarkedet på fastlandet.
- Betydningen her er større for Rennesøy enn for Finnøy kommunedel.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

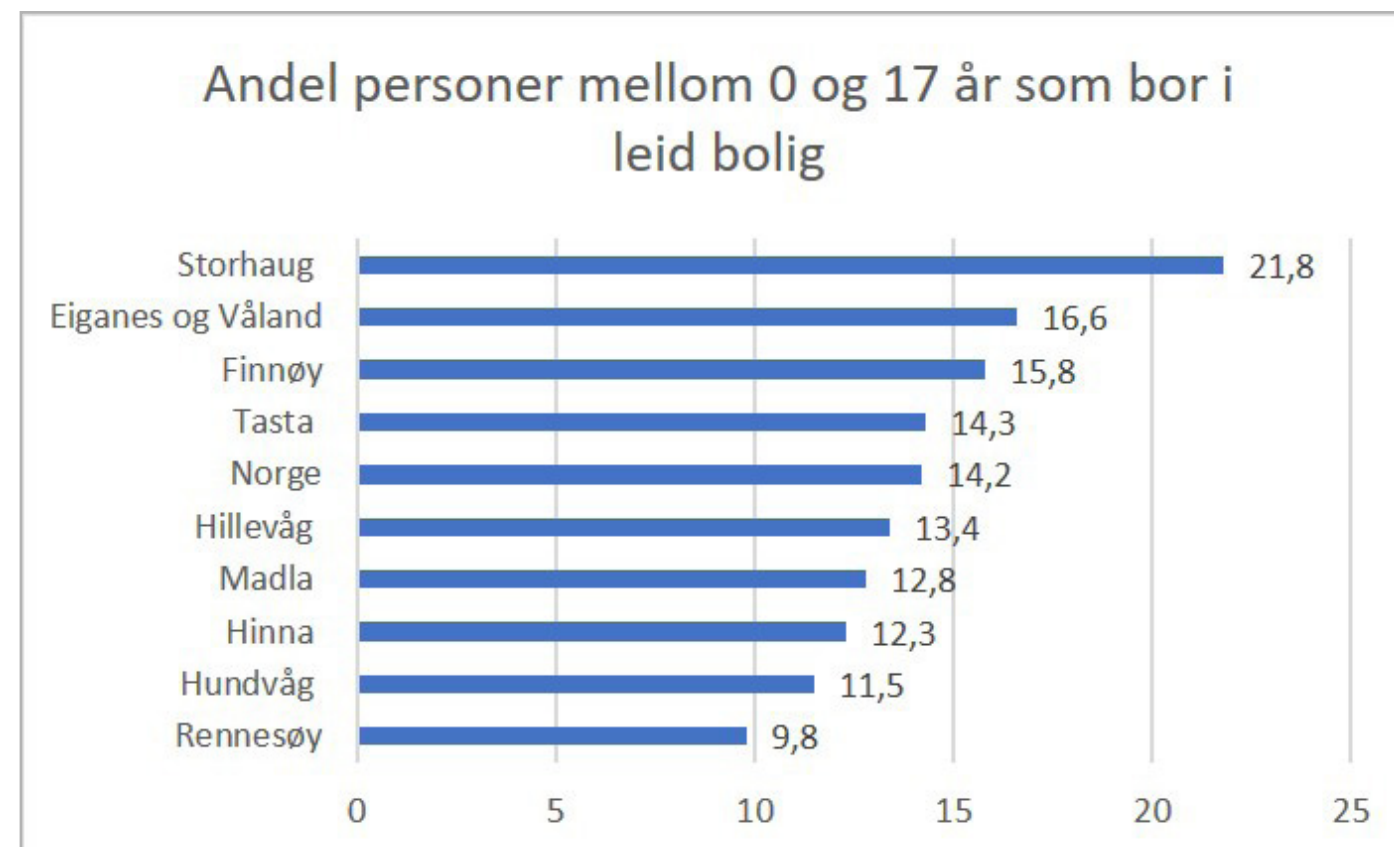
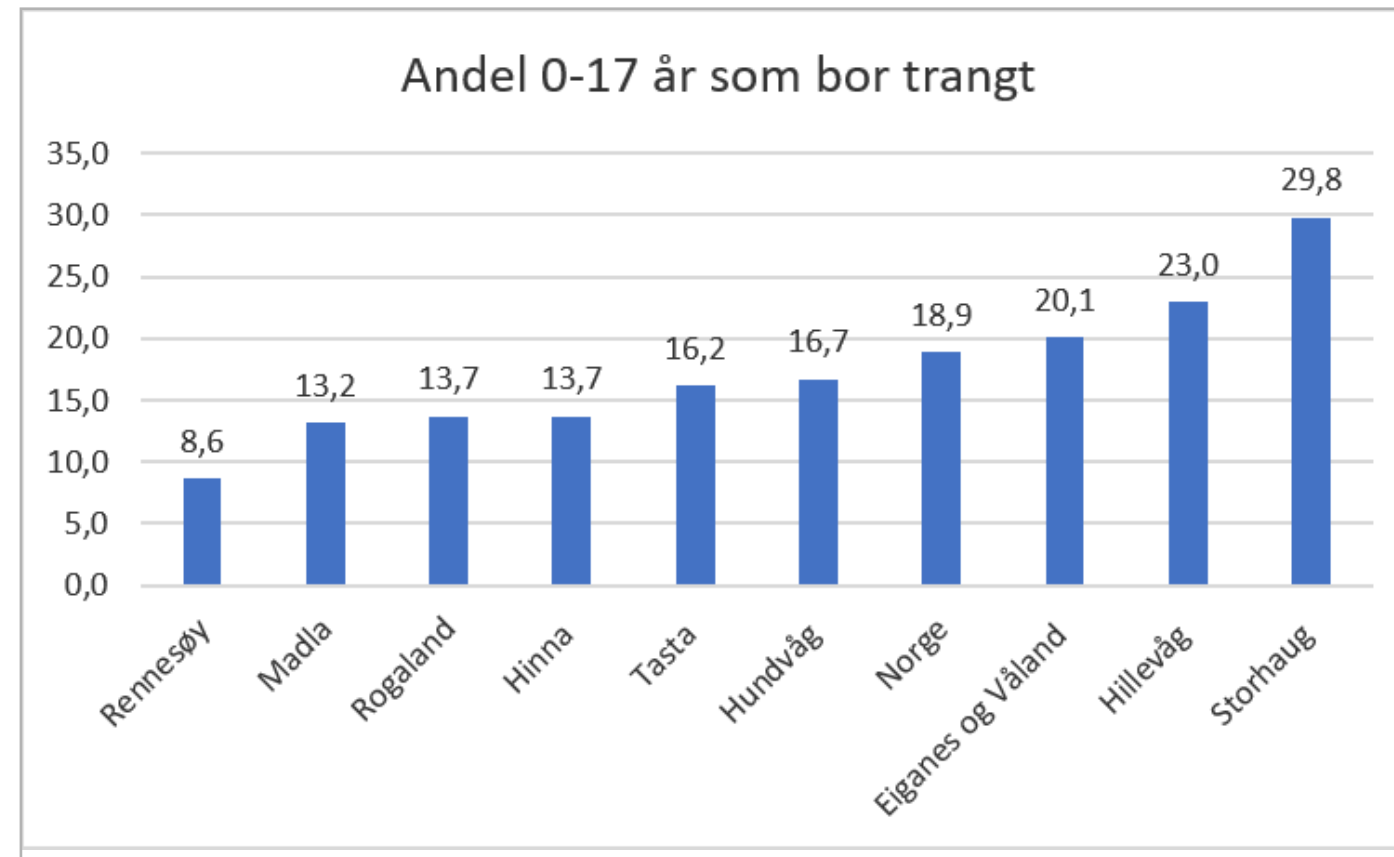
Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Bosituasjon

- Bolig blir regnet som den fjerde velferds-pilaren sammen med helse, utdanning og arbeid (NOU 2011:15). Å bo trangt kan påvirke fysisk og psykisk helse.
- Trangboddhet er én av flere indikatorer på redusert bokvalitet. En vanskelig bosituasjon kan påvirke barn og unges levekår og helse; det påvirker skoleprestasjoner og deres sosiale liv.
- Vedvarende lav bokvalitet og langvarig leie av bolig øker sannsynligheten for at barn ikke tar med venner hjem.
- Storhaug er den kommunedelen der størst andel av befolkningen bor trangt, ref. figuren øverst til høyre.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Bomiljø og lokalsamfunn

- Nabolaget er en viktig arena i barns oppvekst. Lokalsamfunnet kan være både en ressurs og en utfordring, og påvirker barn og unges livssjanser og mulighetsrom (Arbeidsforskningsinstituttet, 2017).
- Nærmiljøet påvirker den psykiske og fysiske helsen. Den sosioøkonomiske gruppen man tilhører, avgjør hvilket nabolag man havner i. Det gjør at belastninger i nærmiljøet rammer befolkningen skjevt. Det er derfor viktig å se på utsatte områder for å kunne påvirke den negative effekten disse områdene har på barn og unges oppvekst.
- Kommunedelene Finnøy og Rennesøy har utfordringer med lange avstander og få fritidstilbud for unge. I tillegg mangler veiene på øyene fortau, gang- og sykkelstier, bredde og lys. Det er få møteplasser og lite utbygd kollektivtransport til de ikke-landfaste øyene. Samtidig kan rutebåtene være et viktig møtested for øyboerne.

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

**Byutvikling, bo-
setting og areal**

Inntekt
og utdanning

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

Risiko og
sårbarhet

Framtidsbilder

Arealene i fjord og sjø:

Sambruk og verdiskaping

Beliggenheten ved kysten har gitt grunnlag for aktivitet og verdiskaping i flere tusen år: Fiskeri, sjøfart, oljeutvinning, oppdrett og reiseliv.

Nasjonalt er fiskeri og oppdrett de viktigste næringene utenom olje og gass.

Den sjønære beliggenheten er et godt utgangspunkt for blant annet:

- internasjonal kontakt
- nye næringer som supplement til oljeindustrien
- fornybar og bærekraftig energi

Sjøområdene brukes av mange og det er tildels motstridende interesser. Sjøområder og mindre øyer sikret som naturreservat skal forvaltes. Forsvaret har interesser og forbudssoner i sjøområdene.

Det er behov for framtidsrettede og bærekraftige transportløsninger for å binde den nye kommunen sammen. Sjøen og fjorden som transportvei skal utnyttes videre.

Fritidsaktiviteter som seiling, surfing, fiske og tur med fritidsbåter er viktig for livkvalitet og folkehelse.

Reiselivstilbud som småbåtcruise og cruisetrafikk til Stavanger havn, gir aktiviteter og sysselsetting. Det er gjestehavner og mindre reiselivsbedrifter på øyene. Det skal tilrettelegges for vekst og utvikling av reiselivet.

Arealavklaringer i sjø er viktig for å forebygge konflikter og for å utnytte områdenes potensial. Arealavklaringene skal bidra til god forvaltning av naturressursene og det biologiske mangfoldet.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Natur og rekreasjon

Arealstrukturene i Stavanger kjennetegnes av to hovedkategorier: Tett utbygde områder og aktive jordbruksområder. Kommunen har, med unntak av Ombo, lite utmarks- og skogsareal som kan nyttes til rekreasjon. Utfordringsbildet kan være ulikt i den tette byen og i de mer landlige områdene.

Ettersom Stavanger mangler store sammenhengende utmarksområder, er det de regulerte friområdene, de grønne korridorene og LNF-områdene som må gi innbyggerne attraktive naturopplevelser og rekreasjons-tilbud i nærmiljøet og sikre naturmangfold. Den eksisterende grønnstrukturen er derfor en mosaikk av arealer, der samme areal ofte tilfredsstiller flere funksjoner.

Stavanger har arealer som utgjør nasjonalt viktige kulturlandskap for å sikre verdifull kystlynghei og annet areal med verdifullt biologisk mangfold.

Konkurransen om arealer

Fortetting og vekst fører til konkurranse om arealene, og gjør det utfordrende å ivareta kvalitet og en bærekraftig forvaltning. Ved utbygging får vi flere brukere med ulike behov og krav til opplevelser og tilrettelegging. Samtidig får vi reduksjon av grønne arealer og større press på de arealene som er igjen.

Trusler mot naturmangfoldet

Økt tetthet og nedbygging av grønne arealer er en av de største truslene mot naturmangfoldet. Videre kan intensivt landbruk med monokulturer og bruk av kjemiske sprøytemidler være en trussel mot naturmangfoldet. Samtidig er mange av våre viktige naturtyper og arter avhengige av videre landbruksdrift for å bestå, f.eks. lyngheier og naturbeitemark.

Nærmiljøet viktig for folkehelse

Mange tilbringer det meste av sin fritid i eller i direkte tilknytning til boligen. Nærområdet er derfor det viktigste rekreasjonsområdet, med en betydelig møteplassfunksjon. Flere studier viser at grønne arealer bidrar til økt trivsel, rekreasjon og aktivitet, som igjen bidrar til økt livskvalitet og god folkehelse.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

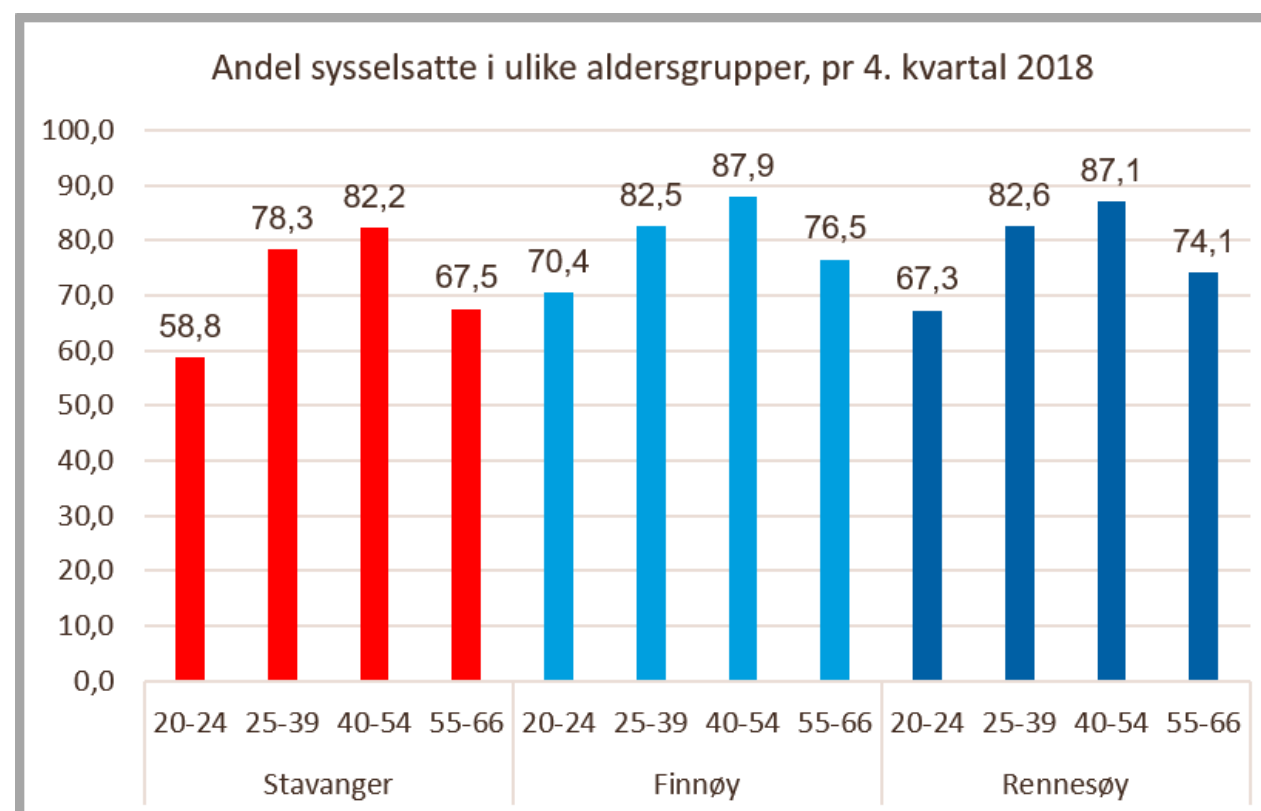
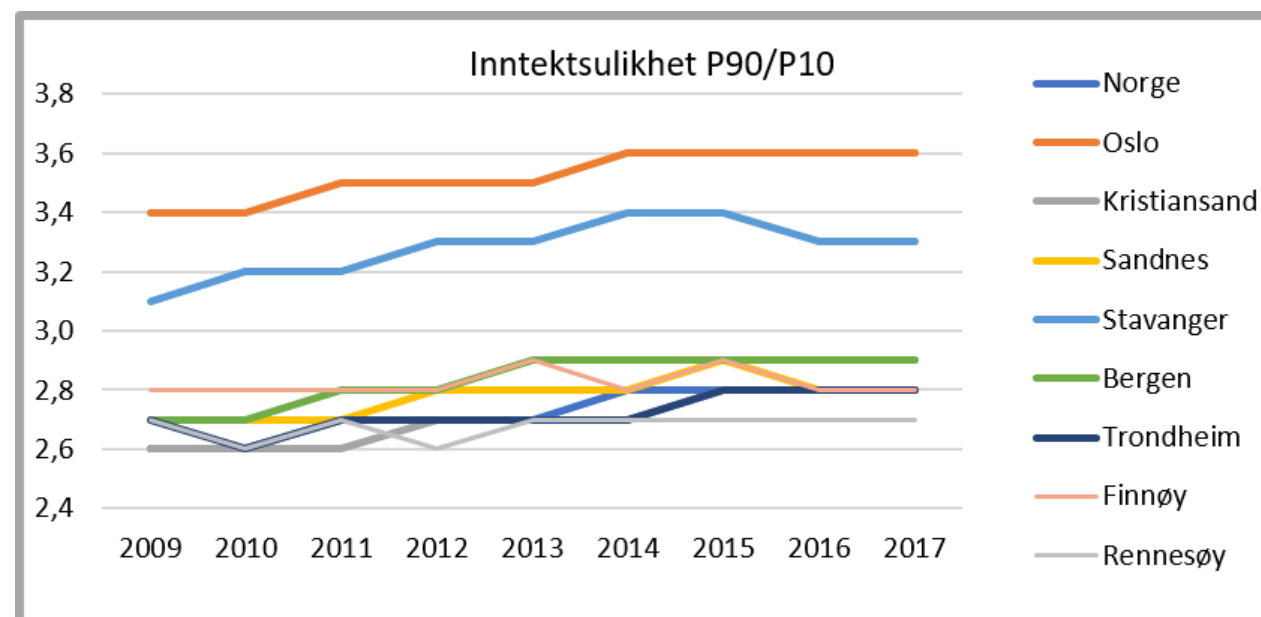
Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Inntekt og utdanning

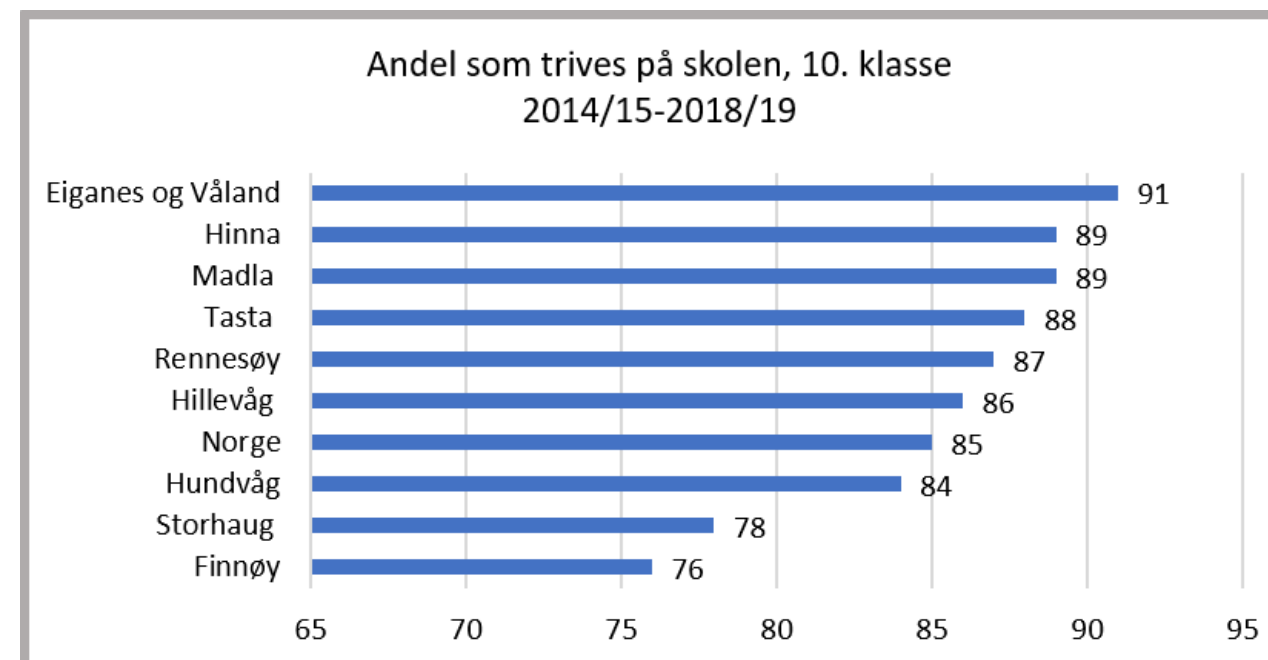
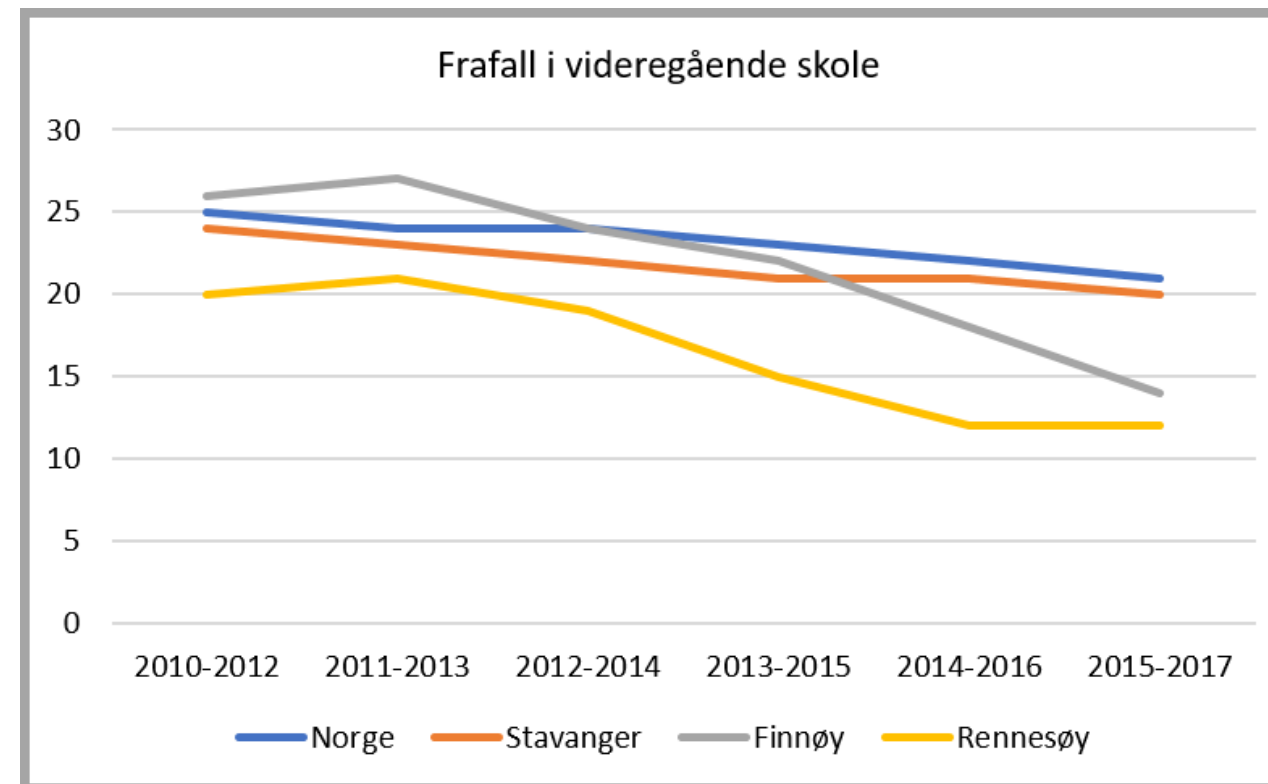
Inntekt og arbeidsledighet

- Til tross for en liten nedgang i 2015 og 2016 er Stavanger fremdeles en av byene i Norge med høyest medianinntekt.
- Inntekt og økonomi er grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse. SSB antar at likhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker andre samfunnsmessige forhold positivt.
- Oslo og Stavanger er byene med størst inntektsulikhet målt etter P90/P10. Denne indikatoren beskriver forholdet mellom inntekten til den som har den 90 % høyeste inntekten i kommunen og den som har den 10 % laveste inntekten.
- Arbeidsledigheten økte raskt under «nedturen» i olja, men er nå tilbake på normalt nivå.
- Grafen nederst til høyre viser sysselsatte, det vil si andel personer som deltar i arbeidslivet.

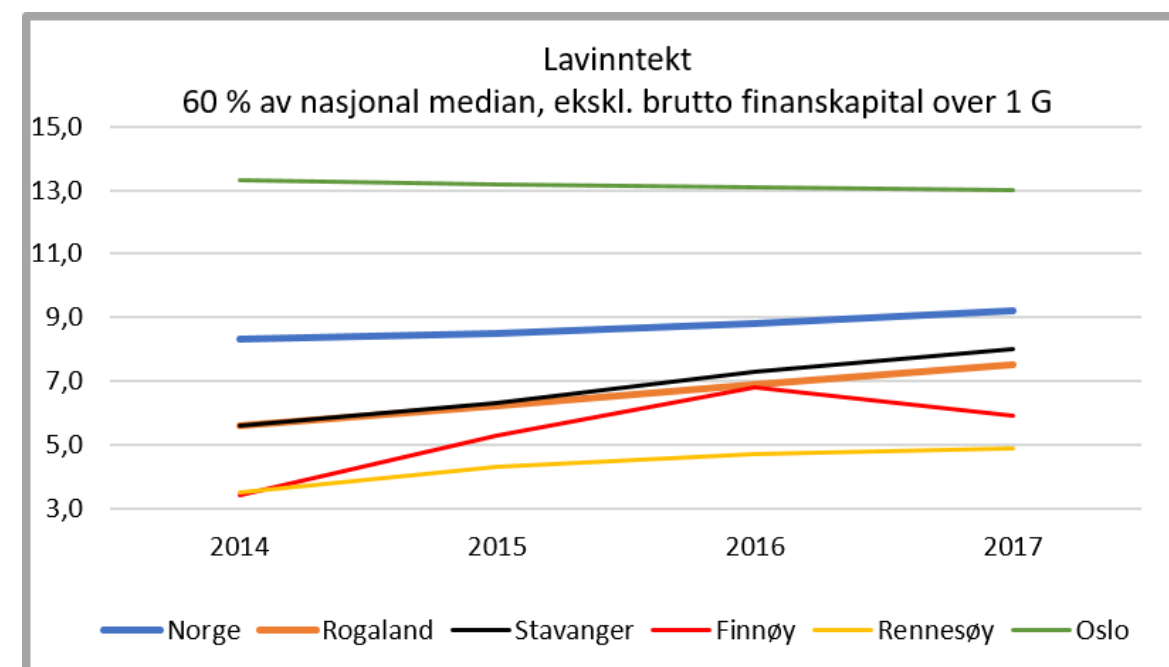
En av fem fullfører ikke videregående skole

- Frafallet i videregående skole i tidligere Stavanger har gått noe ned de siste årene, men det er fortsatt over 20 % som ikke fullfører vgs.
- De sosiale forskjellene går i arv. Unge med foreldre med lav utdanning har større sannsynlighet for å ikke fullføre videregående skole sammenlignet med de som har foreldre med høyere utdanning.
- For barn og unge er skolen en viktig sosial arena. Trivsel på skolen er en av flere faktorer som påvirker elevenes motivasjon for å lære. Høy trivsel vil kunne bidra til å forebygge frafall i skolen. (SSB 2019)
Det er ulik grad av trivsel i de ulike kommunedelene i Stavanger kommune.

Flere barn vokser opp i lavinntektsfamilier

- Det er en økende andel barn som vokser opp i lavinntektsfamilier i Norge. Den vanligste måten å måle fattigdom på er å ta utgangspunkt i inntekt. Lavinntektsgrensene blir definert etter inntektsfordelingen i samfunnet. I Norge er det vanligst å bruke 60 % av medianinntekten som en grense for lavinntekt. Familier med samlet inntekt under denne grensen, fratrukket husholdninger med brutto finanskapital over 1 G, defineres som lavinntektshusholdninger.
- I Stavanger har økningen skjedd raskere enn i andre store byer. I Oslo gikk andelen barn i lavinntekt marginalt ned i perioden 2014-2017, mens den i Stavanger økte fra 5,6 % til 8,0 %. (SSB 2019)
- Barn med innvandrerbakgrunn er i flertall blant barn i lavinntektsfamilier, men de siste årene har det også blitt flere barn uten innvandrerbakgrunn i denne gruppen.

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

Byutvikling, bo-
setting og areal

**Inntekt
og utdanning**

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

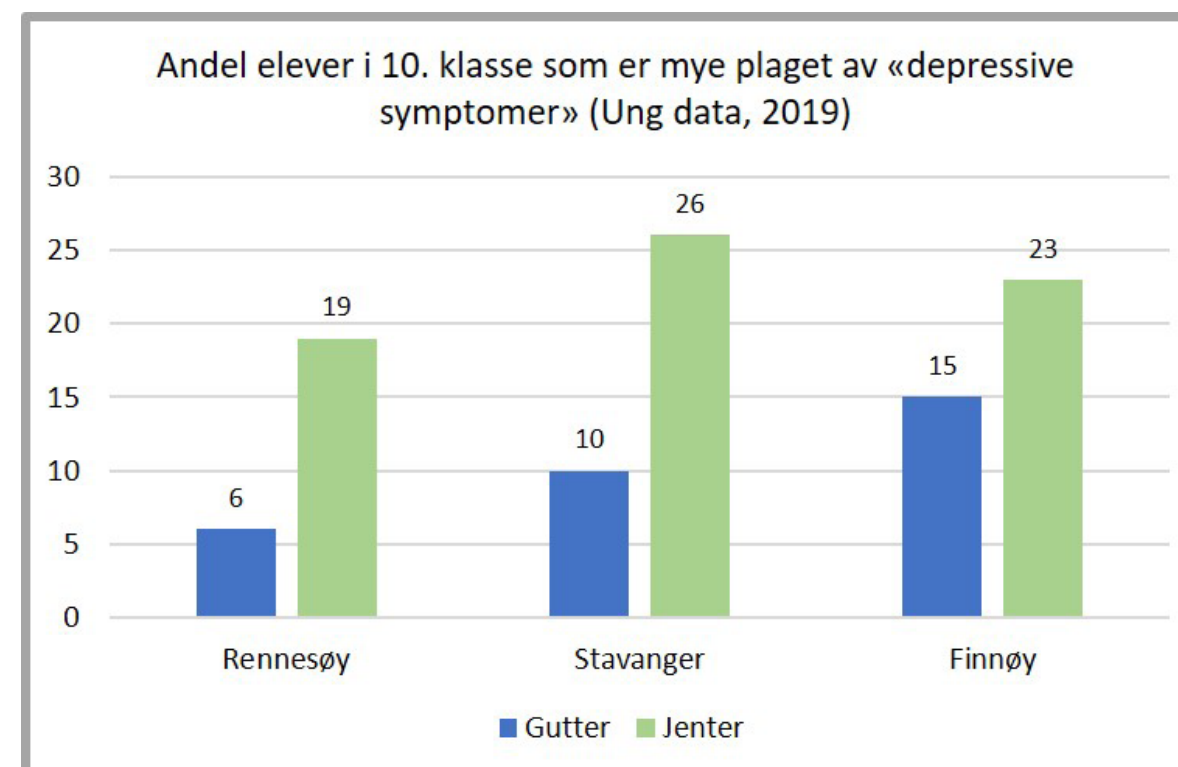
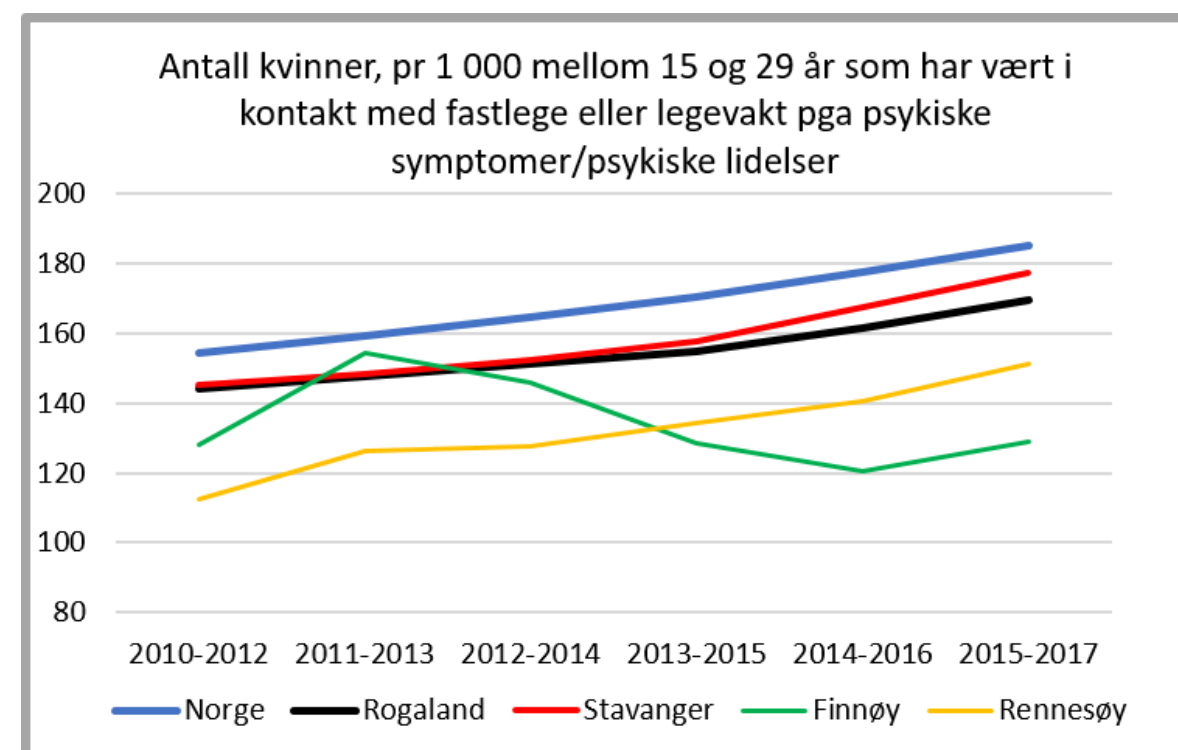
Risiko og
sårbarhet

Framtidsbilder

Helse

Helsetilstand

- Tidlige var smittsomme sykdommer den største trusselen mot innbyggernes helse. Senere har livsstilsrelaterte lidelser stått for den største belastningen for helsen vår. Forekomsten av hjerte- og karsykdom har falt og det er stadig flere som overlever disse sykdommene. Samtidig er det flere som overlever kreft, til tross for at forekomsten øker.
- Psykiske plager og lidelser er blant vår tids største folkehelseutfordringer. Sosial isolasjon er en av de største risikofaktorene for dårlig psykisk helse, mens sosial støtte beskytter (FHI, 2019). Det har vært en økning i antall unge mennesker som oppsøker helsetjenesten med psykiske symptomer de siste åtte årene. I Ung data-undersøkelsen fra 2019 er det prosentvis flere jenter enn gutter som oppgir at de er mye plaget av «depressive symptomer».
- Ungdata-undersøkelsen anslår at mellom 15 og 20 % av barn i alderen 3 til 18 år i Norge har symptomer på en psykisk lidelse som angst, depresjon og atferdsforstyrrelser, ref. grafen nederst til høyre. Omtrent 25 % av disse barna forventes å ha vedvarende plager, med nedsatt funksjons- evne som resultat. Forebygging av psykiske lidelser blant barn og unge bør derfor være et prioriteringsområde for kommunen.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo- setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

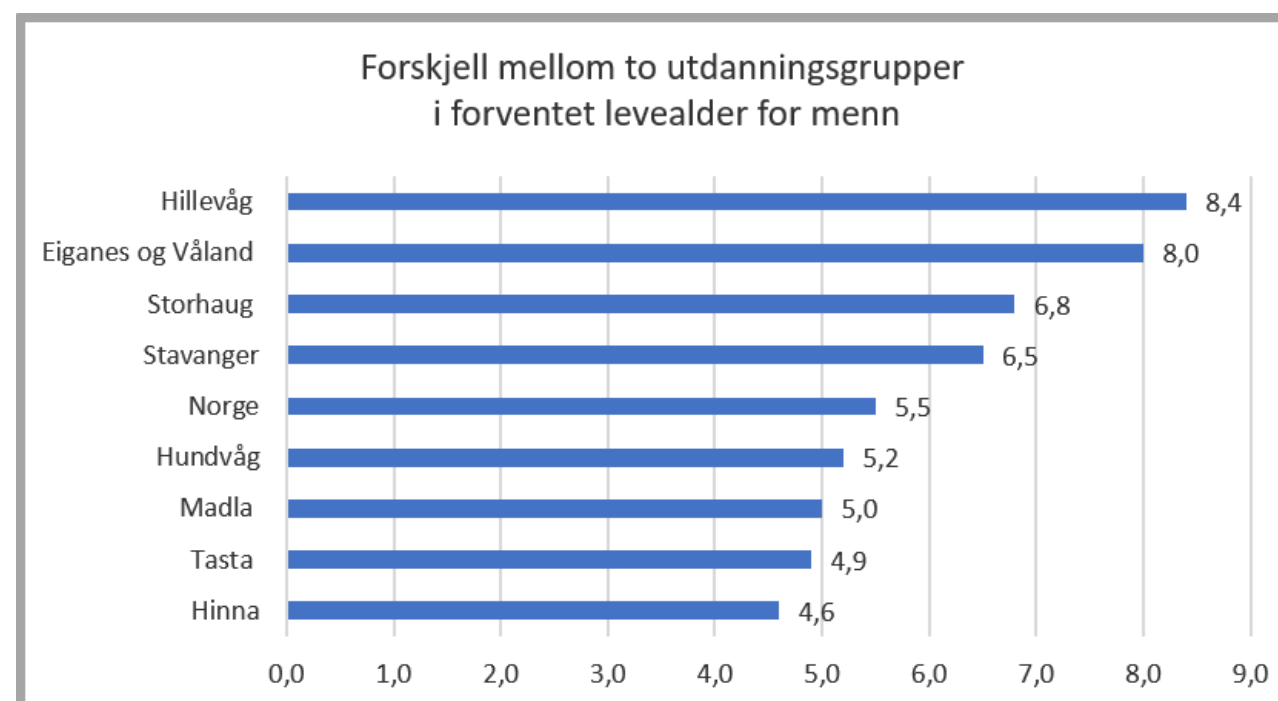
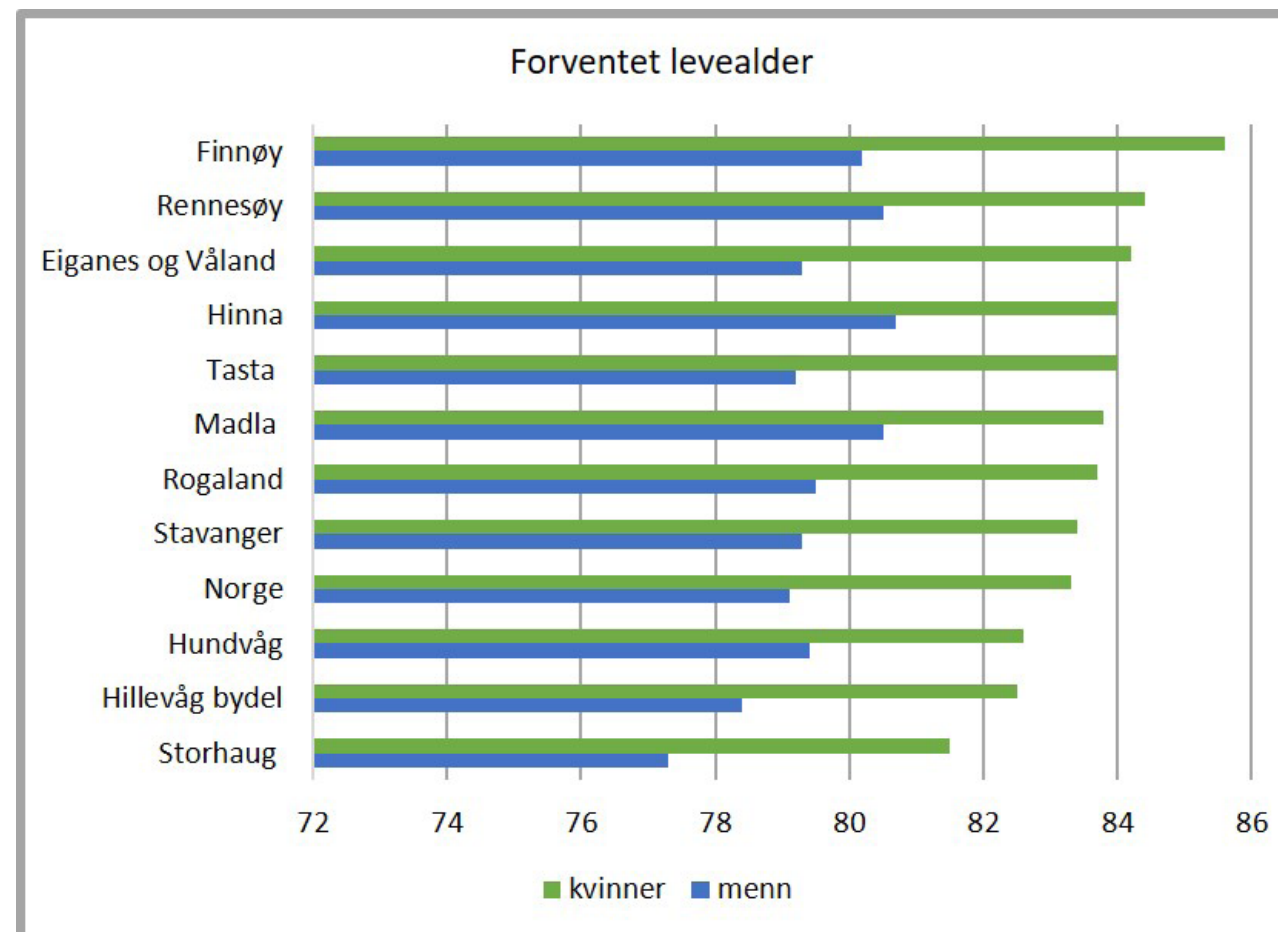
Tillit og lokal- demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

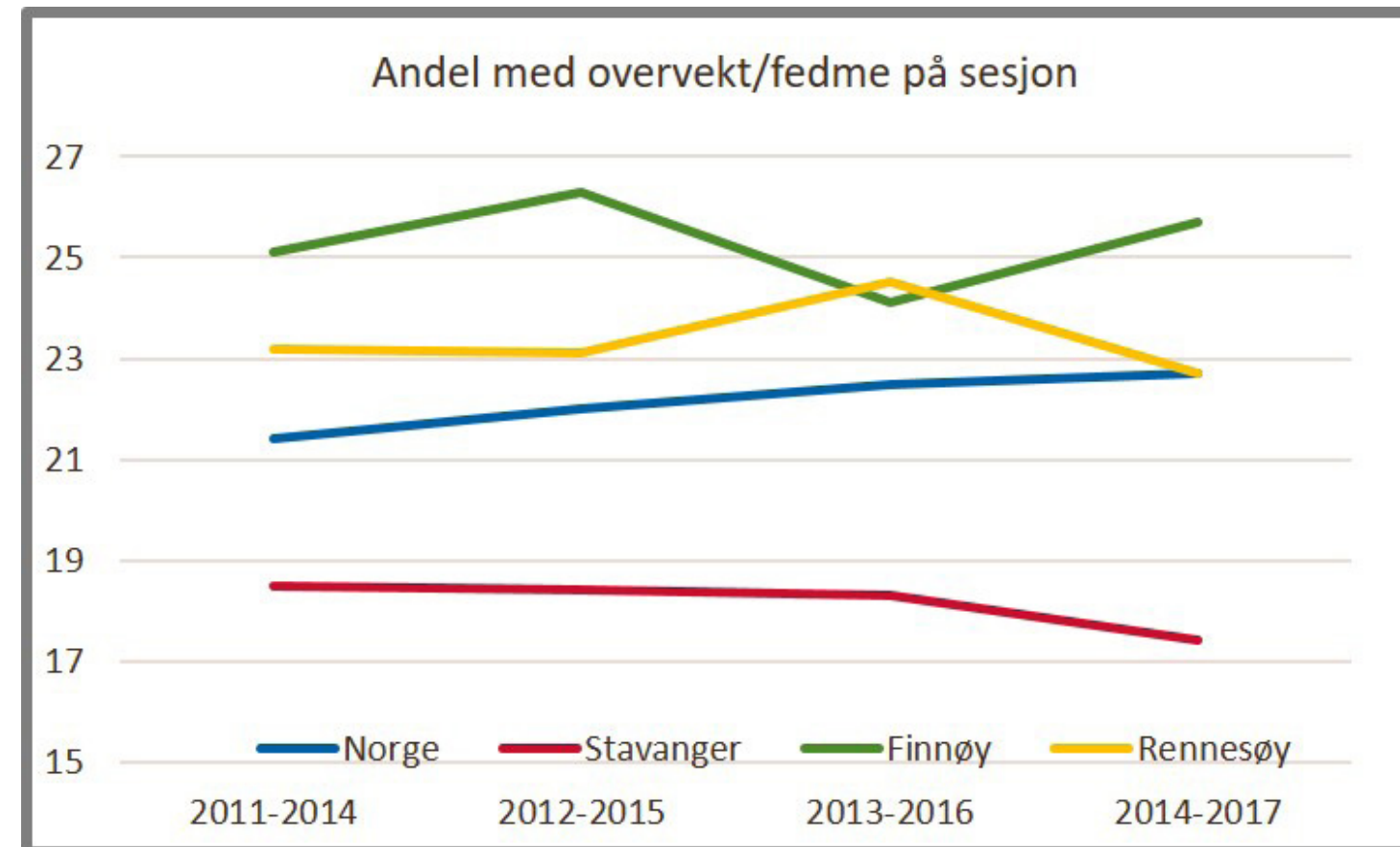
Sosial ulikhet i helse

- Forventet levealder kan gi informasjon om helsetilstanden i befolkningen. Det er forskjeller mellom regioner, fylker og bydeler når det gjelder dødelighet og forventet levealder.
- De siste 30 årene har alle grupper i befolkningen fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for gruppen med høy utdanning og høy inntekt, ifølge SSB.
- Figuren nederst til høyre viser at en mann med videregående eller høyere utdanning har en forventet levealder som er 6,5 år høyere enn en mann med kun grunnskole. I bydelene Hillevåg og Eiganes/Våland er forskjellen ca. 8 år.

Levevaner

- Rundt 85 % av ungdomsskoleelevene trener minst én gang i uka, ifølge Ung data.
- Forskning bekrefter at det er en like stor andel ungdommer som trener i dag som for 20 år siden. Derimot er nok mange ungdommer lite fysisk aktive ellers i hverdagen, og mange bruker mye tid foran ulike typer skjermer.
- Ulikheter i levevaner følger utdannings- og inntektsnivået i befolkningen.
- Ifølge HUNT-undersøkelsen er 7 av 10 voksne nordmenn overvektige på BMI-skalaen.
- Det er forskjeller på by og land når det gjelder overvekt. De som kommer fra sentrale områder strøk har lavere BMI. Ved sesjon er 17,1 % av ungdommene fra tidligere Stavanger overvektige. Dette er en av de laveste andelen i landet. I tidligere Finnøy og Rennesøy kommune er andelen opp mot 25 %.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

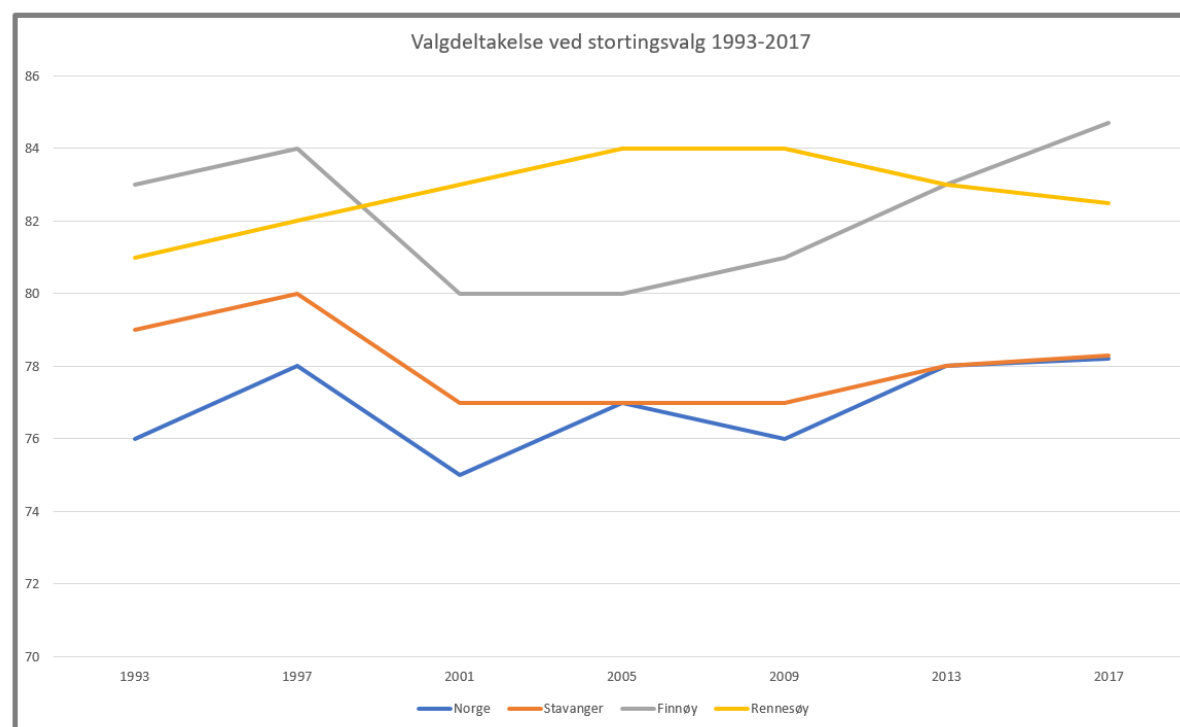
Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Tillit og lokaldemokrati

Tillit og lokaldemokrati

- Tillit i befolkningen henger sammen med opplevelse av tilhørighet og mulighet for å påvirke sine omgivelser.
- Vi er avhengig av lokalsamfunn som selv gjør en innsats for å ta vare på hverandre og omgivelsene.
- Demokratiet bygger på bred deltakelse der innbyggerne opplever å ha sine talspersoner i politikken.
- Valgdeltakelse kan brukes som et mål på deltakelse og engasjement i samfunnet.
- Mens valgdeltakelsen ligger på rundt 80 % ved Stortingsvalg, er det bare mellom 60 og 70 % som stemmer ved lokalvalg. Valgdeltakelsen ved kommunevalg er lavere i tidligere Stavanger kommune enn i tidligere Rennesøy og Finnøy kommune.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bosetting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokaldemokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Stor og engasjert frivillig sektor

Nye Stavanger kommune har over 1100 organisasjoner som er registrert i Frivilligregisteret.

Frivillighet er en frittstående sektor og en viktig medspiller for å møte ulike samfunnsutfordringer, eksempelvis klima, helse og sosiale utfordringer.

Frivilligheten har en verdi i seg selv, og mangfoldet i frivillig sektor er med på å øke deltakelsen i samfunnet.

Innspill og ønsker fra frivillig sektor:

- Enkle, åpne og samordnede tilskuddsordninger
- Forutsigbarhet i tilskuddsordningene
- Frie midler
- Tilgjengelige lokaler
- Verktøy til administrasjon og synliggjøring av tilbud
- Møteplasser for dialog, faglig påfyll og veiledning
- Frihet til å jobbe mot egne mål
- Ønske om å medvirke, «en plass ved bordet»

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bosetting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Risiko og sårbarhet

Hva er de største truslene?

- Bortfall av kritisk infrastruktur kan true kommunens og befolkningens grunnleggende behov. De grunnleggende behovene er definert som mat, vann, varme, trygghet og lignende.
- En epidemi/pandemi kan også utfordre kommunens evne til å opprettholde et forsvarlig tjenestetilbud.
- Klimaendringer vil gi store konsekvenser for innbyggere og infrastruktur.
- Langvarig bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon er trolig den største sårbarheten for Stavanger kommune.

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

Byutvikling, bo-
setting og areal

Inntekt
og utdanning

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

**Risiko og
sårbarhet**

Framtidsbilder

Klima i endring: **Varmere, våtere, villere**

- Stavanger-regionen vil oppleve havnivåstigning, stormflo og bølger.
- Det blir mer nedbør og mer styrtregn.
- Avløpsnettet vårt er ikke bygd for å tåle disse økte vannmengdene. Det er behov for å lede dem bort på en trygg måte. Vi må bygge en by som tåler vann!
- Overvannshåndtering gjennom naturbaserte løsninger gir en mer robust by. Gjennom slike løsninger får vi også en mer attraktiv by, med større innslag av natur i nærmiljøet.
- Flomveier må identifiseres og tilrettelegges for å minimere skader ved ekstrem nedbør.
- Klimaendringene gir store utfordringer for landbruket med f.eks. reduserte avlinger på grunn av store nedbørsmengder over lengre tid, eller lange tørkeperioder.

Foto: Øystein Otterdal/NRK Rogaland

Foto: Hilde Blokkum

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

Byutvikling, bo-
setting og areal

Inntekt
og utdanning

Helse

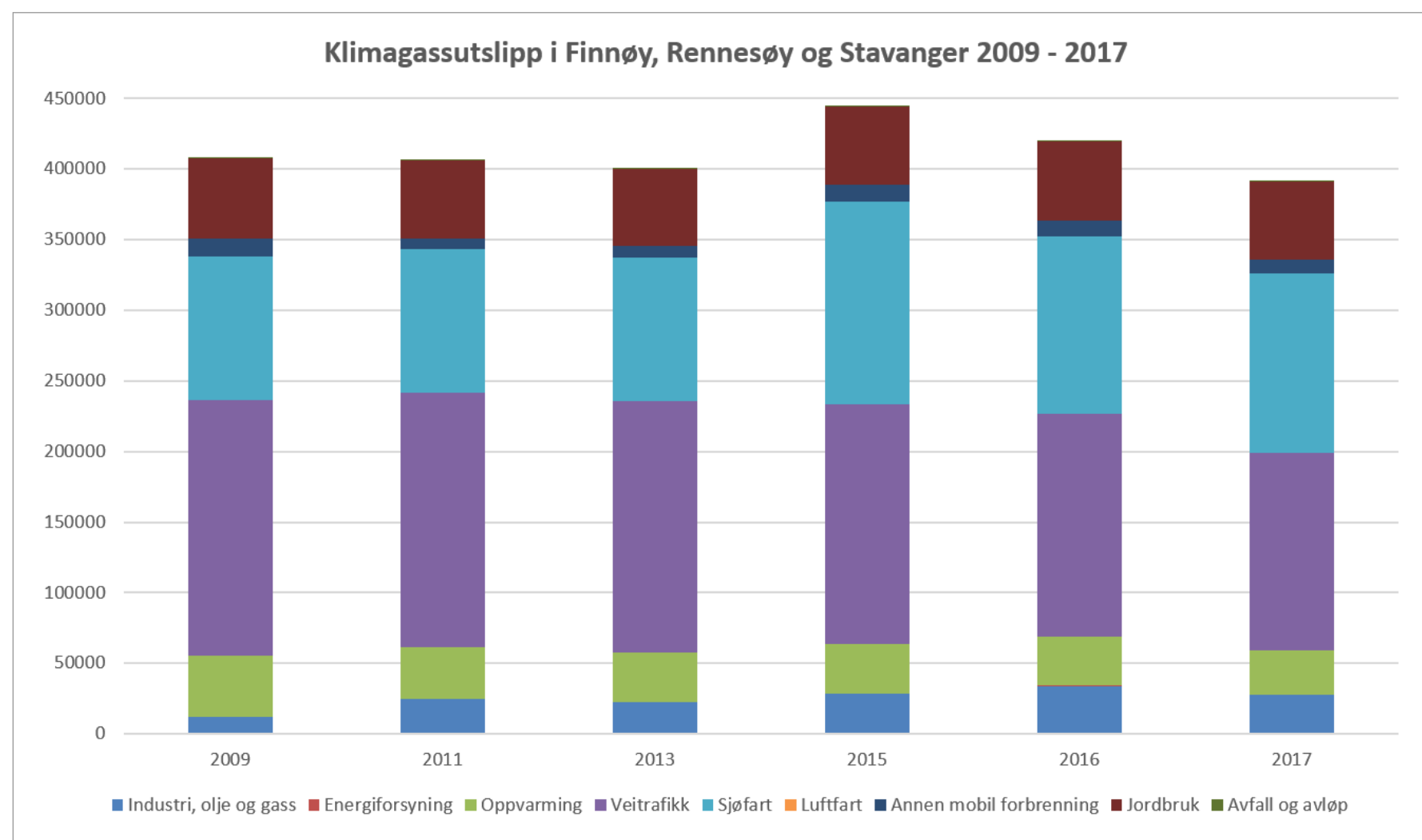
Tillit og lokal-
demokrati

**Risiko og
sårbarhet**

Framtidsbilder

Klimagassutslipp

- Tidligere Stavanger vedtok i 2018 å redusere klimagassutslippene med 80 % innen 2030 og bli fossilfri innen 2040.
- Veitrafikk utgjorde 36 % av de totale utslippene. Utslippene er fordelt på: Personbiler (75 %), varebiler (13 %), tunge kjøretøy (6 %) og busser (5 %).
- Sjøfart utgjorde 32 % av de totale utslippene. De største bidragene til klimautslipp i denne sektoren var passasjerbåter (50 %) og offshore supplybåter/servicebåter (25 %). Cruiseskip stod for 5 % av utslippene innen sjøfartssektoren.
- Jordbruk stod for 14 % av de totale utslippene. Naturlig nok er utslippene høyest ute på øyene.
- Andre sektorer som bidrar til utslipp er oppvarming, industri og annen mobil forbrenning.

Kilde: Miljødirektoratet 2018

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Framtidsbilder

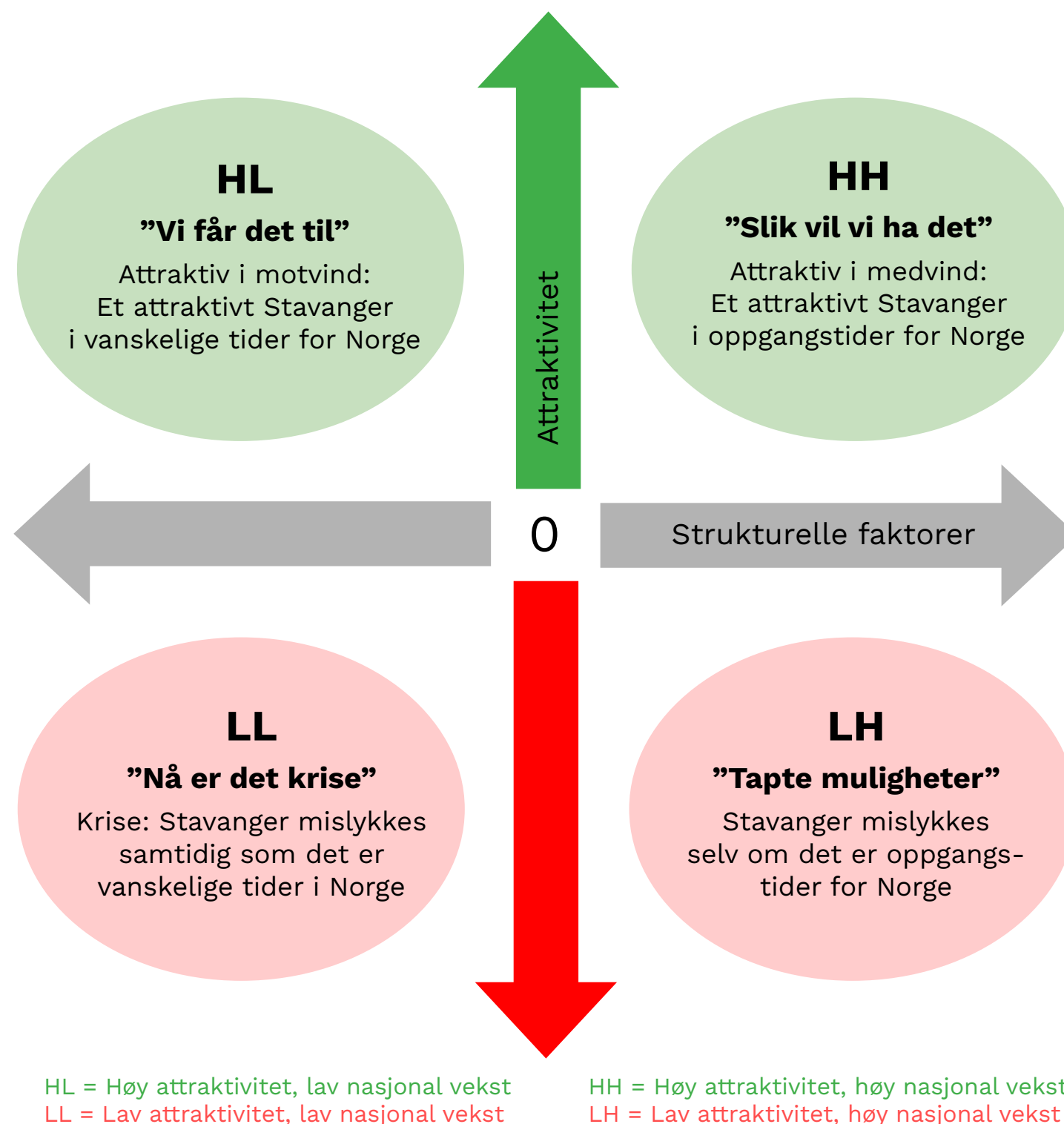
Framtidsbilder for nye Stavanger 2018-2040

På oppdrag fra Nye Stavanger har Telemarksforskning utviklet framtidsbilder for kommunen.

Framtidsbildene skal gi en felles forståelse og kunnskapsgrunnlag som utgangspunkt for den videre utviklingen av kommunen. De er blitt utarbeidet gjennom omfattende analyser og medvirkningsarbeid.

De ulike scenariene har fått bokstavkoder etter om de skårer høyt eller lavt på attraktivitet og strukturelle faktorer (HH, HL, LH, LL).

[Les hele rapporten fra Telemarksforskning her.](#)

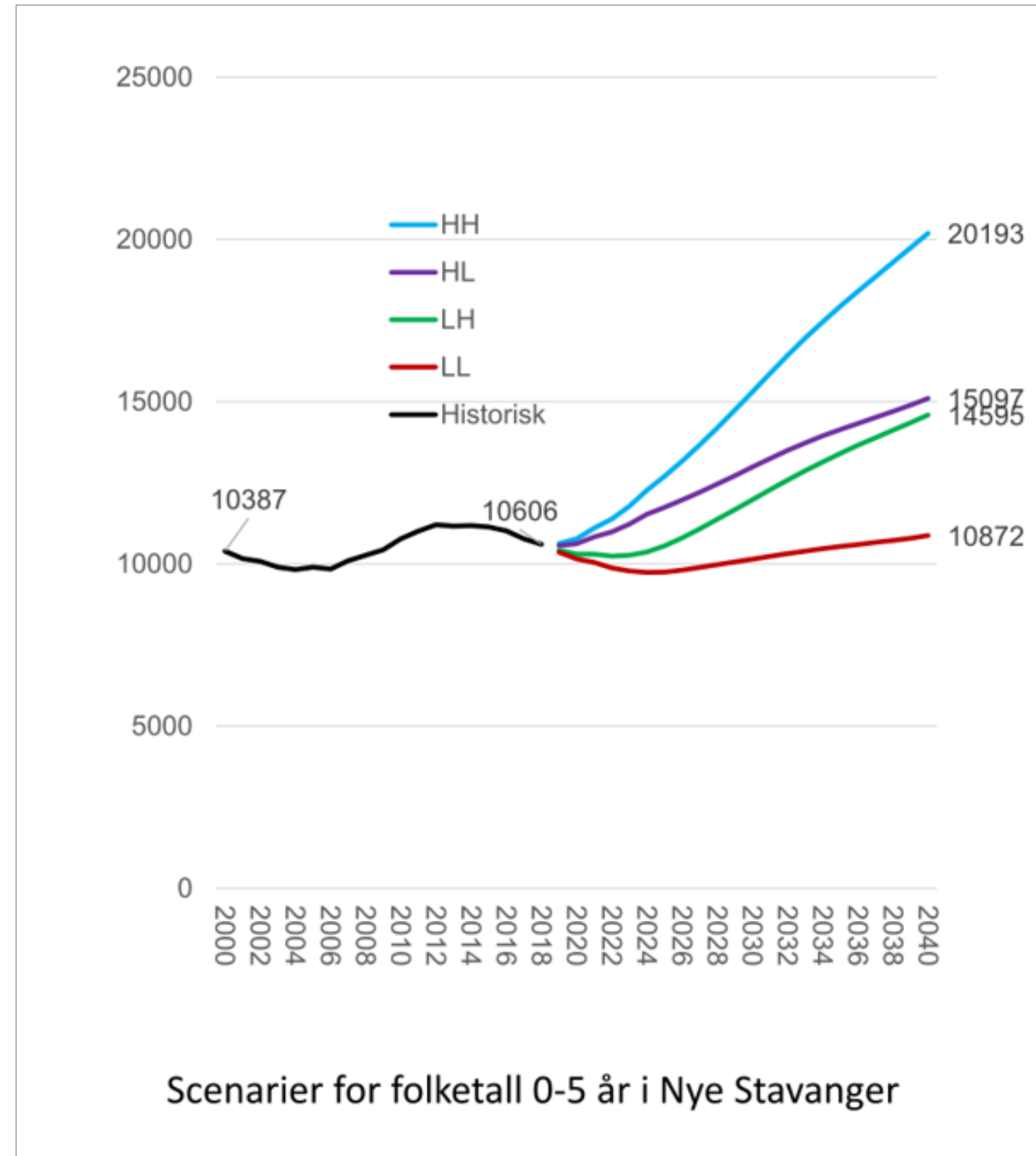

Innledning
Næring og økonomi
Demografi og befolkning
Byutvikling, bo-setting og areal
Inntekt og utdanning
Helse
Tillit og lokal-demokrati
Risiko og sårbarhet
Framtidsbilder

Førskolebarn

Mange småbarnsfamilier flytter før ungene begynner på skolen. Etter det, er det få som flytter.

I det mest pessimistiske scenariet blir det ingen vekst i andelen barn mellom 0 og 5 år.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

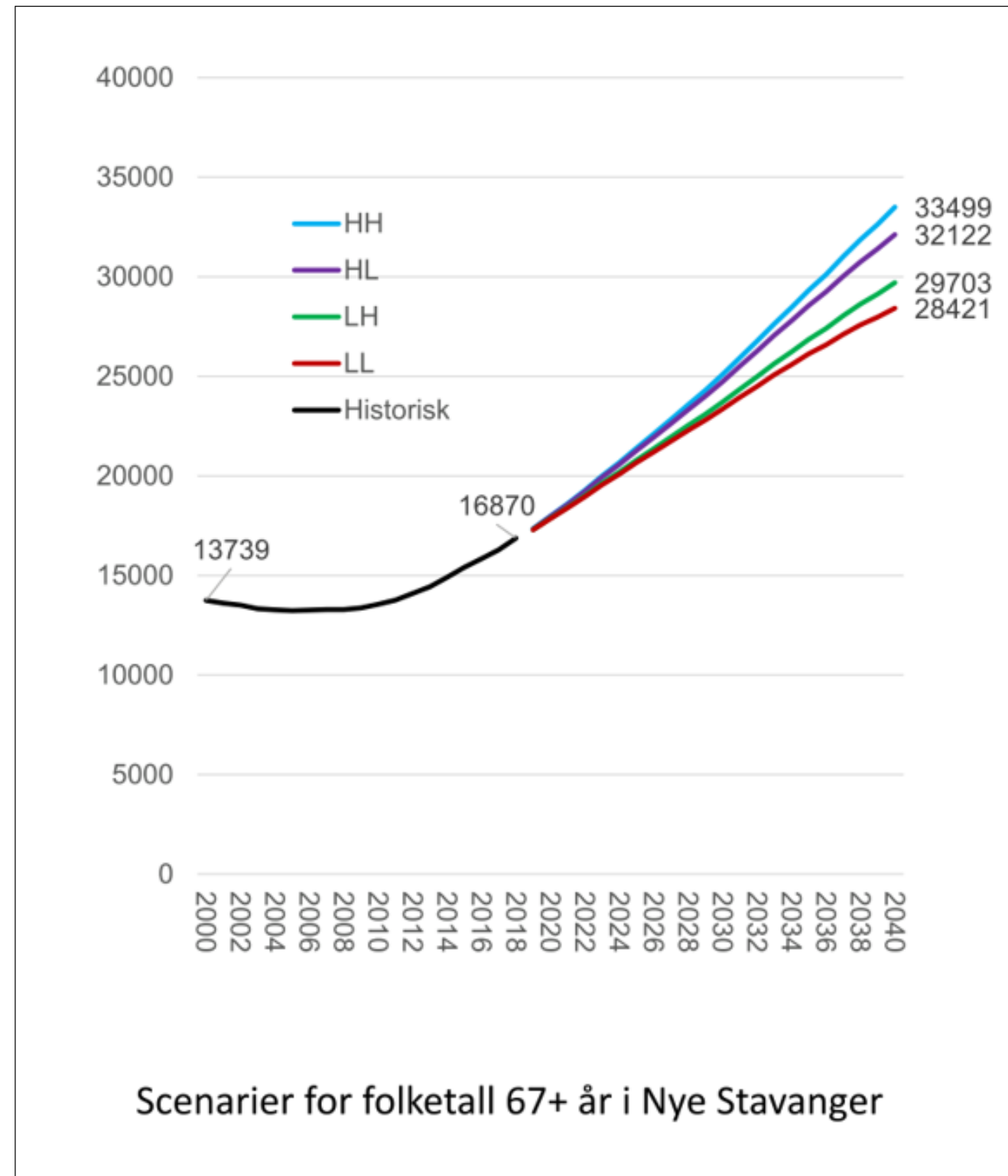
Framtidsbilder

Eldre

Folk flytter i mindre grad jo eldre de blir. Andelen eldre innbyggere i nye Stavanger vil øke uansett, i samtlige scenarier.

Selv om Stavanger vokser til 150 000 innbyggere, vil det bli færre barn. Veksten består av eldre innbyggere.

For å tiltrekke seg unge innbyggere, må nye Stavanger være attraktiv for bosetting og næringsliv.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bosetting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

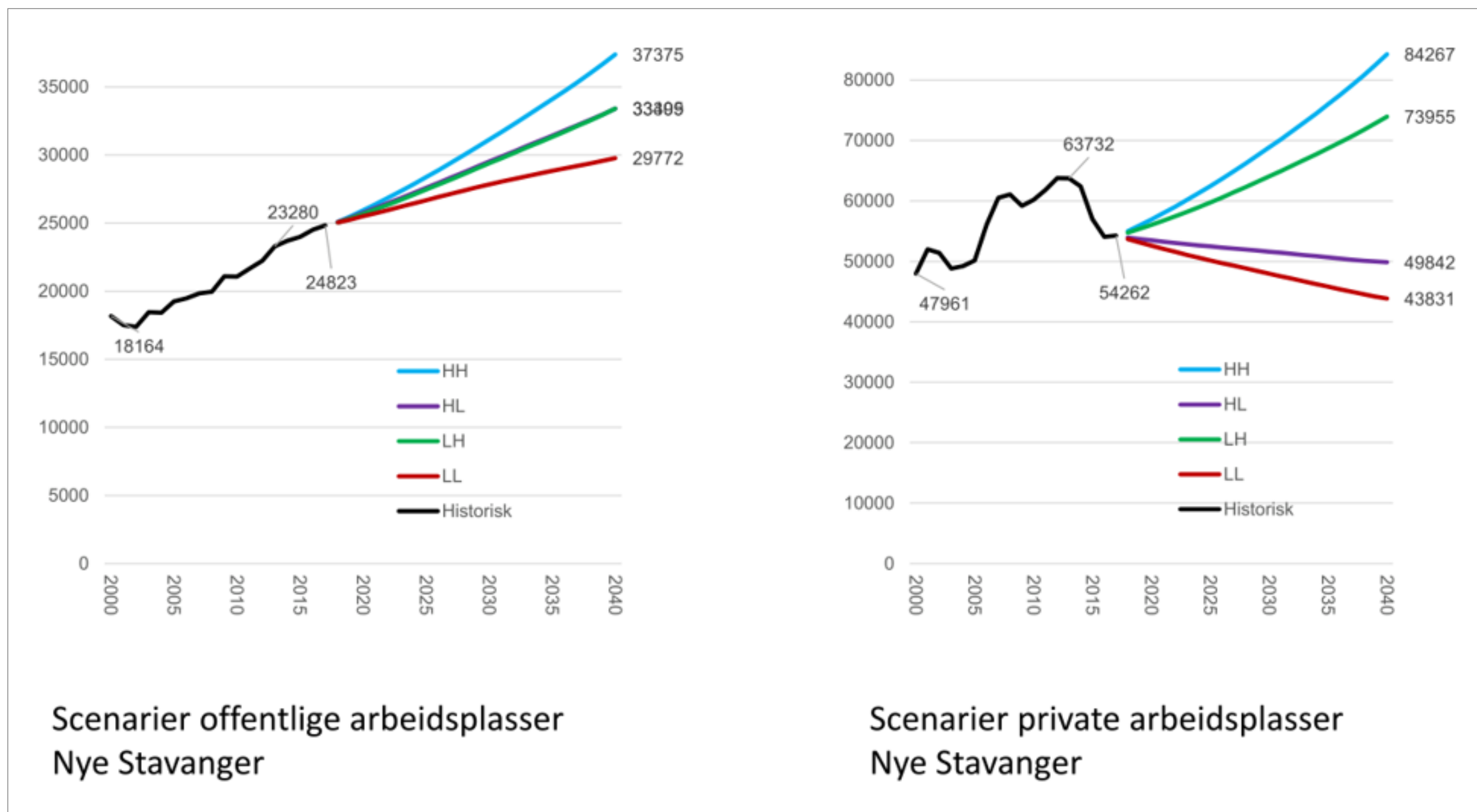
Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Arbeidsplasser

- Antall arbeidsplasser i offentlig sektor vil øke i alle scenariene fra Telemarksforsking.
- Antall arbeidsplasser i næringslivet er mer uforutsigbart.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Anbefalinger fra Telemarksforskning

Felles mål

Bli enige om og jobb sammen mot felles mål. Motivasjonen til å delta og engasjere seg er gjerne knyttet til at utviklingen oppleves som meningsfylt.

Gi slipp

Endring krever ressurser. Det er mange aktører og ressurser i et lokalsamfunn som kan bidra i samfunnsutviklingen. Kommunen må tørre å slippe de andre aktørene til i prosessene, og ha en åpen holdning når initiativet kommer fra andre aktører. Vi er alle kommunen.

Skap tillit

Å legge til rette for en god samarbeids- og endringskultur er avgjørende for å kunne lykkes med alle de øvrige tiltakene som er nødvendige for å få til utvikling og vekst. Tillit kan ikke vedtas, men må utvikles over tid.

Beredskap for flaks

Flaks og tilfeldighet spiller en stor rolle for kommuners attraktivitet. Stavanger må dyrke sine eksisterende fortrinn, men også å ha evne til å reagere raskt og kunne utnytte positive muligheter i næringslivet, når disse oppstår.

Innledning

Næring og økonomi

Demografi og befolkning

Byutvikling, bo-setting og areal

Inntekt og utdanning

Helse

Tillit og lokal-demokrati

Risiko og sårbarhet

Framtidsbilder

Natur og rekreasjon: Kamp om arealene

Press på de grønne arealene

- Flere brukere med ulike behov og krav til opplevelser og tilrettelegging øker press på de arealene vi har.
- Naturopplevelser og friluftsliv påvirker både fysisk og psykisk helse. Nærområdene er viktige i denne sammenhengen.

Trusler mot naturmangfoldet

- Økt tetthet og nedbygging medfører tap av natur, både økosystemer og arter.

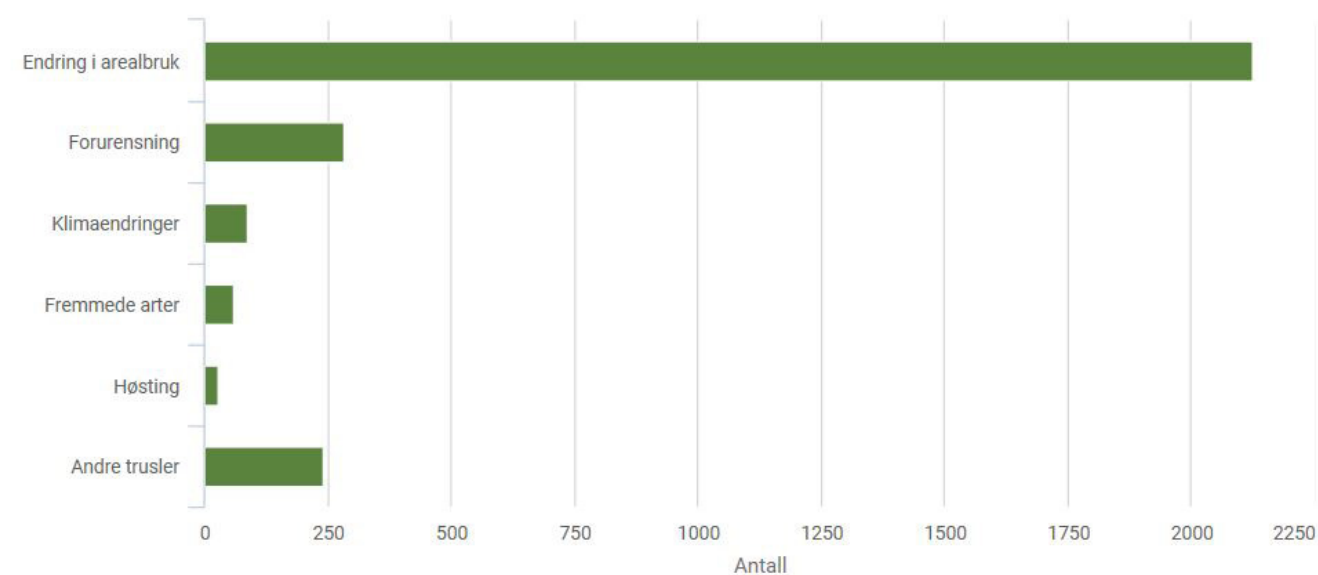
PÅVIRKNING

Arealbruk påvirker mest

Den viktigste årsaken til tapet av naturmangfold er at artenes leveområder blir ødelagt eller forringet. Forurensning, overhøsting, fremmede arter og klimaendringer gir også tap av naturmangfold.

Avskoging, drenering, gjengroing, oppdyrking, nedbygging og oppdemming er noen eksempler på hvordan vi endrer artenes leveområder gjennom vår bruk av arealene. Av artene som er truet i Norge, er 87 prosent truet på grunn av ulike typer arealendringer.

Trusler mot naturmangfold i Norge

Kilde: Artsdatabanken | Lisens: Norsk Lisens for Offentlige Data (NLOD)

Innledning

Næring
og økonomi

Demografi
og befolkning

**Byutvikling, bo-
setting og areal**

Inntekt
og utdanning

Helse

Tillit og lokal-
demokrati

Risiko og
sårbarhet

Framtidsbilder